

La Central Lletera de Mollet

Jordi Viader Riera

Doctorand en Història per la UAB

Abans de juliol de 1936, a Barcelona hi havia quinze grans i mitjanes empreses dedicades al tractament industrial de la llet¹ i un nombre indeterminat de petits productors. El setembre de 1937, totes aquestes empreses (a excepció de Sila SA), que en conjunt tractaven 135.000 litres de llet diaris, havien desaparegut, en fusionar-se en una sola *Industria Lactea Socializada*.

«...los industriales lecheros fueron agrupados y colectivizados durante la época roja, constituyéndose dicha colectivización con los bienes de los citados industriales, de que fueron despojados (...) dicha colectivización se denominó Agrupamiento «Industria Láctea Socializada», la que con los bienes (incluso metálico) de los industriales lecheros y con los que le produjera la explotación de la industria de referencia funcionó hasta la liberación de la zona roja»²

La unificació de les empreses lleteres va comportar una reorganització dels serveis de recollida i transport de llet. Abans de la unificació, la refrigeració de la llet era responsabilitat dels pagesos i el transport fins a Barcelona, on es procedia a pasteuritzar-la, es feia en camions que rarament tenien les condicions adequades. Després de la unificació, la llet era transportada fins als centres locals de refredament i d'allí a Barcelona, a l'interior de camions isotèrmics.

Amb aquest motiu es van crear diversos centres comarcals de refredament. El setembre de 1937 hi havia en funcionament els de Mollet, les Franqueses, Ronsana, Tordera, Vic, Olot i Mollerusa, i estaven en construcció els de la Roca i Palautordera.

LA CENTRAL DE MOLLET DURANT LA GUERRA

La Central lletera de Mollet, instal·lada en una antiga masia de la carretera de Ribes³, va començar a funcionar el 8 de juny de 1937. Hi arribava la llet procedent de Parets, Lliçà de Vall, Lliçà d'Amunt, Gallecs, Palau-Solità,

Santa Perpètua de Moguda, Montcada, la Llagosta, Caldes de Montbui, Sentmenat i el mateix Mollet⁴.

En inaugurar-se, la central refredava una mitjana de 9.381 litres de llet diaris, procedents de 207 productors que, en conjunt, posseïen 2.364 vaques.

El servei de recollida era a càrrec dels transportistes de cada poble, que recollien la llet una vegada al dia al matí, ja fos a les mateixes masies ja fos a peu de carretera. Al recollir els gerros plens es deixaven els buits del dia anterior. Teòricament, el temps transcorregut entre la recollida de la llet i la seva arribada a la central no depassava les dues hores.

A l'arribada dels camions a la central es procedia a descarregar els gerros, i a mesurar i anotar la quantitat que corresponia a cada productor i a analitzar-ne una mostra que a la Central de Mollet donava una mitjana de matèria grassa entre els 3,20% i el 3,30%.

Després de passar per l'aparell refrigerant, la temperatura de la llet es deixava entre els 6 i els 8 graus centígrads i es guardava al dipòsit d'emmagatzematge que tenia una capacitat de 4.800 litres, a l'espera de ser transportada a Barcelona.⁵

Hi ha una fotografia, abundantment reproduïda en obres que fan referència a les col·lectivitzacions⁶, que mostra la visita que va efectuar el cònsol de Mèxic a la Central Lletera de Mollet el 13 d'agost de 1937.

La localització de l'original d'aquesta fotografia⁷ a l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AFAHCB) ens ha permès datar correctament la visita i establir que l'autor de les fotografies va ser Pérez de Rozas. A més, hem descobert dues fotografies més que mai no havíem vist reproduïdes fins ara.

Tal com explica l'esposa de Joan Viader Roger, després d'haver estat desposseït del seu càrrec pels nous responsables de CNT-AIT, a Joan Viader Roger se li va oferir la possibilitat d'anar a treballar a la central de Mollet.

«Després li van oferir al meu marit la possibilitat d'anar a Mollet, on hi havia una central lletera, a controlar el gènere que arribava dels pobles del voltant. I va dir que sí, i vam estar vivint un temps de rellogats amb dos vells en una casa molt deteriorada.

Al cap d'un temps li van donar un tricicle perquè pogués anar a vigilar la llet als pobles, de matinada, abans que sortís cap a la central. I ens n'anàvem molts dies tots dos amb el nostre fill que era petitet pels pobles, i alguns cops a mi em deixava a Cardedeu dos o tres dies.

Ens en vam anar a viure a una caseta petita, una caseta molt freda, que tenia un altre pis a sobre. Al meu marit li pagaven deu pessetes cada dia, i ell, per poder tenir menjar, se'n va anar a la riera i va fer un hort a les vores, aprofitant les tardes lliures.»¹⁰

Visita al cònsol de Mèxic a la Central Lletera de Mollet el 13 d'agost de 1937. A l'angle inferior dret, mig ocult a l'ombra d'una teulada, hi ha Joan Viader Roger, que fins al 19 de setembre de l'any anterior havia dirigit l'empresa Letona

